

DE STRIJD OM WAARDEN BIJ FREE MARKET ENVIRONMENTALISM

Lotte Zijlstra

Studentnummer: 5904307

Faculteit: Geesteswetenschappen

Opleiding: Wijsbegeerte

Hoofdbegeleider: Hanno Sauer

Tweede beoordelaar: Teun Tieleman

Datum: 21 juni 2019

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	blz. 2
Inleiding.....	blz. 3
1. Wat is Free Market Environmentalism?.....	blz. 5
2. Het debat rondom Free Market Environmentalism.....	blz. 10
3. De strijd om waarden.....	blz.18
Conclusie.....	blz. 22
Bibliografie.....	blz.23

Samenvatting

We leven in een tijd waarin milieuproblemen vragen om een oplossing. De kwaliteit van de biodiversiteit en ecosystemen neemt al jaren af en het is zaak dat men rekening gaat houden met de natuur. Landeigenaren dragen een grote verantwoordelijkheid omdat de beslissingen die zij maken, van invloed zijn op het milieu en daarmee op anderen. Volgens Free Market Environmentalism zijn uitbreiding van de vrije markt en sterke eigendomsrechten de oplossing voor alle milieuproblematiek. Zo dient eigendomsrecht gevestigd te worden op natuurlijke hulpbronnen als de lucht en dieren, om zo de ‘tragedy of the commons’ te voorkomen en om kosten te kunnen verhalen op degene van wie z’n eigendom schade veroorzaakt. Daarnaast is het zo dat als iemand iets in eigendom heeft, diegene daar ook goed voor wil zorgen en het in stand wil houden, omdat diegene daar baat bij heeft. Er is dus sprake van eigenbelang, en economisch gewin bij het goed onderhouden van eigendom.

Tegenstander van de FME-theorie is de theorie van politiek milieuactivisme. Politiek milieuactivisme stelt dat via reguleringen, subsidies en boetes, het milieu gered kan worden. FME uit veel kritiek op politiek milieuactivisme. De overheid zou niet te vertrouwen zijn als het aankomt op het bepalen van waarden en het bepalen van milieubeleid. De overheid als dienaar van het algemeen goed zou een naïeve gedachte zijn. De vraag is echter, in hoeverre zijn de landeigenaren onder Free Market Environmentalism dienaars van het algemeen goed? Uit het debat rondom milieubeleid blijkt dat het vooral draait om wie het beste objectief kan beslissen over wat het beleid dient te zijn met betrekking tot land. Wie het beste kan beoordelen wat van waarde is en wat niet. Na het analyseren van de grondbeginselen van de FME-theorie blijkt echter dat FME aan dezelfde subjectiviteit onderhevig is waarvan het politiek milieuactivisme beschuldigd.

Ten eerste en als belangrijkste, omdat ecologische waarde en marktwaarde haast nooit overeenkomen. Waarde bepalen aan de hand van prijssignalen is niet objectief, maar marktafhankelijk en daarmee consument afhankelijk. Ten tweede kan er niet alleen bij de overheid sprake zijn van een zero-sum game, dat kan bij FME ook voorkomen. Zeker als er meerdere partijen belang hebben. Bij de overheid winnen diegene met de meeste stemmen, maar bij FME wint de hoogste bidder. Ten derde zou FME onpopulaire waarden verdedigen maar dit argument geeft juist ook aan dat de waarden die via FME worden verdedigd dus geheel subjectief zijn.

De conclusie die getrokken kan worden is dat zowel FME als politiek milieuactivisme onderhevig zijn aan subjectieve waarden. De strijd om het milieu blijft dus vooralsnog een strijd om waarden.

Inleiding

De condities van de natuur van onze planeet gaan achteruit. Als lid van de bio-ethische gemeenschap, en veroorzaker van veel milieuproblemen, moet de mens zijn verantwoordelijkheid nemen. De voetdruk van de mens is al jaren veel te groot. Dat wordt ook weer bevestigd door recent onderzoek van het Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystems Services (IPBES). Uit dit onderzoek, waarvan de resultaten in mei 2019 bekend zijn gemaakt, blijkt dat de natuur wereldwijd afneemt tegen ongeëvenaarde cijfers uit de geschiedenis van de mensheid. De snelheid van het uitsterven van diersoorten neemt toe, met ernstige gevolgen voor mensen over de hele wereld.¹ “The health of ecosystems on which we and all other species depend is deteriorating more rapidly than ever. We are eroding the very foundations of our economies, livelihoods, food security, health and quality of life worldwide,” Aldus de voorzitter van IPBES, Sir Robert Watson. Het is dus van groot belang dat we ervoor gaan zorgen dat onze ecosystemen en biodiversiteit worden versterkt. De vraag is, hoe kunnen we milieuproblemen als deze het beste oplossen?

Terry Anderson en Donald Leal zijn de grondleggers van een theorie genaamd Free Market Environmentalism (FME), die bepleit dat de oplossing ligt in het uitbreiden van de vrije markt en het versterken van privé-eigendomsrechten, en voor een kleine overheid die slechts die rechten beschermt. Geen overheidsregulaties, geen zogenaamde professionals die denken te weten wat het beste is. De overheid, oftewel politiek milieuactivisme, zou niet in staat zijn om de verschillende waarden tegen elkaar op te wegen. Daarnaast zou de overheid beïnvloed worden door budgetten, lobby's van belangengroepen en door status. Een individuele landeigenaar zou met de juiste motieven wel goed zorgen voor zijn of haar stuk land, vooral omdat diegene er belang bij zou hebben het goed te onderhouden. “No one washes a rental car” stelt Terry Anderson in een interview met PolicyEd. En vervolgens stelt hij: “If we can find ways to make the environment an asset, people will take care of it”.² Dus als iets van jouw is, dan zorg je er goed voor, want dat is in je eigen belang. Het is in je voordeel.

Deze scriptie focust zich op de volgende vraagstelling: kan men binnen de theorie van Free Market Environmentalism beter omgaan met conflicterende waarden of belangen dan bij de theorie van politiek milieuactivisme? Ik zal bepleiten dat Free Market Environmentalism

---

¹ UN, (6 mei 2019) ‘UN Report: Nature’s Dangerous Decline ‘Unprecedented’; Species Extinction Rates ‘Accelerating’, geraadpleegd van <https://www.un.org/sustainabledevelopment/blog/2019/05/nature-decline-unprecedented-report/>

² PolicyEd, (7 mei 2018) *Office Hours: Terry Anderson Answers Your Questions On Free Market Environmentalism* [Youtube], geraadpleegd van <https://www.youtube.com/watch?v=o27tWoYzHo4>

niet beter omgaat met conflicterende waarden of belangen dan politiek milieuactivisme. Zolang men niet objectief kan vaststellen welke waarde belangrijker is dan de ander, zijn zowel Free Market Environmentalism als politiek milieuactivisme (overheidsregulatie) onderhevig aan subjectieve waardeoordelen.

Ik zal dit aantonen middels een literatuurstudie naar de essentie, de voordelen en de nadelen van Free Market Environmentalism. Leidend zal het boek van Terry Anderson en Donal Leal zijn, genaamd 'Free Market Environmentalism for the Next Generation'. In hoofdstuk 1 zal ik de theorie van FME naar aanleiding van dit boek kort uiteenzetten en de belangrijkste kenmerken noemen. Dan zal ik in het volgende hoofdstuk het debat rondom FME analyseren. Hiervoor zal ik verschillende artikelen gebruiken die ofwel pleiten vóór FME (zoals Jonathan Adler) ofwel het bekritisieren (zoals Tony Smith). Naar aanleiding van de resultaten van het debat zal ik in het ene laatste hoofdstuk een drietal argumenten noemen waarom ik denk dat FME niet beter om kan gaan met conflicterende waarden dan politiek milieuactivisme.

Ten eerste zal ik aan de hand van een artikel van Mark Sagoff bepleiten dat FME niet in staat is de benodigde informatie te verkrijgen die het nodig heeft om ecologische waarden te beoordelen. Ten tweede zou volgens Free Market Environmentalism er bij de overheid sprake zijn van een zero-sum game. Ik zal bepleitten dat dit argument in een democratisch model als de Nederlandse consensusdemocratie, niet zo hoeft te zijn en daarnaast is Free Market Environmentalism zelf in veel situaties gevoeliger voor een zero-sum game dan de overheid.

Als derde en laatste punt stelt Free Market Environmentalism dat het onpopulaire waarden beschermt. Dat zal misschien in sommige situaties zo zijn maar ik zal bepleiten dat dit eigenlijk betekent dat het subjectieve waarden beschermd en dat dit niet betekent dat het altijd in het voordeel is van de natuur.

1. Wat is Free Market Environmentalism?

De grondleggers van free market environmentalism zijn Terry L. Anderson en Donald R. Leal. In hun boek 'free market environmentalism for the next generation' zetten zij hun theorie uiteen. Van dit boek zijn er door de jaren heen meerdere edities verschenen. De editie die ik hier zal bespreken is de meest recente editie uit 2015, met de titel 'free market environmentalism for the next generation'. Deze editie zou volgens Anderson en Leal meer rekening houden met het dynamische aspect van zowel de economie als ecologie.³ FME is een enigszins onbekende theorie die ingaat op de vraag hoe we milieuproblemen kunnen oplossen. Simpel gezegd stelt FME dat dit geschiedt door het breder toepassen van de vrije markt en van sterke privé-eigendomsrechten. Zoals genoemd door Jonathan Adler, voorstander van FME, staat de theorie met dit standpunt recht tegenover het gebruikelijke idee dat milieuproblemen ontstaan door markt falen. Doorgaans wordt gedacht dat markten niet in staat zouden zijn om rekening te houden met milieuschade en andere negatieve gevolgen van economische activiteit. De schade waarover hier gesproken wordt is extern, dat wil zeggen dat het niet wordt meegerekend in de marktprijs.⁴ De FME-theorie gaat hier tegenin door te stellen dat een bredere toepassing van de vrije markt en sterkere eigendomsrechten de oplossing zijn voor milieuproblemen, doordat zo milieukosten kunnen worden geïnternaliseerd.

1.1 Milieuproblemen ontstaan door conflict

De theorie van Anderson en Leal baseert zich op de premisse dat alle milieuproblemen ontstaan door conflicterende eisen die worden gesteld aan gelimiteerde natuurlijke hulpbronnen.⁵ Het wordt niet expliciet genoemd maar het gaat enkel over menselijke eisen aan de gelimiteerde natuurlijke hulpbronnen, niet die van dieren of van andere levende organismen. Als voorbeeld geven Anderson en Leal het conflict tussen een energiebedrijf dat zijn generators wil afkoelen in een nabijgelegen beek tegenover vissers en rafters die de beek als recreatief terrein zien. Een ander voorbeeld is een wandelaar die geniet van de terugkomst van de wolf omdat zij het land ziet als een woonplaats voor wolven en een plek waar zij van de natuur kan genieten. Tegenover een boer die datzelfde stuk land ziet als veevoer voor zijn vee en de wolf als een gevaar voor

---

³ Terry L. Anderson en Donald, (2015), *Free Market Environmentalism for the next generation* (First edition), New York, United States: Palgrave Macmillan, voorwoord.

⁴ Jonathan H. Adler, (2009) 'Taking Property Rights Seriously: The Case Of Climate Change', in *Social Philosophy and Policy*, 26(2), p. 298-299.

⁵ Terry L. Anderson en Donald, (2015), *Free Market Environmentalism for the next generation* (First edition), New York, United States: Palgrave Macmillan, pp. 1.

zijn schapen.⁶ Deze conflicten zouden er volgens Anderson en Leal niet of minder zijn als menselijke eisen klein zijn in vergelijking tot de natuurlijke hulpbronnen. Zolang er bijvoorbeeld een overvloed is aan schone lucht, maken mensen zich geen zorgen om gasuitstoot in de atmosfeer. Milieu conflicten zouden volgens Anderson en Leal ontstaan wanneer schaarste dicteert dat het ene gebruik het andere uitsluit.⁷

1.2 Tragedy of the commons

De FME-theorie profileert zich als de oplossing voor het bekende probleem van ‘the tragedy of the commons’ van Garret Hardin. Dit probleem was al eerder bloot gelegd door William Foster Lloyd in zijn in 1833 geschreven pamflet, genaamd ‘Two Lectures on Population’. Hierin beschrijft Lloyd een casus van een stuk land waarop meerdere herders hun vee laten grazen. Zodra een van de herders één dier meer laat grazen, dan heeft hij daar wel voordeel van maar de andere herders ondervinden daar schade van. Als alle herders deze beslissing zouden maken, dan zou er sprake kunnen zijn van overbegrazing en daaropvolgend uitputting of vernieling van het stuk land. En dat zou uiteraard voor allen een tragedie zijn.⁸ Garret Hardin bouwt verder op dit argument van Lloyd. Over de casus van de herders zegt hij: “Each man is locked into a system that compels him to increase his herd without limit – in a world that is limited” (Hardin, 1968, p. 1244). Hardin beschrijft het als iets dat elk rationeel mens zou doen, namelijk zo snel mogelijk zoveel mogelijk voordeel voor zichzelf eruit halen. Het systeem waar hij het over heeft is een systeem waarin er vrijheid van ‘commons’ is, dus van hulpbronnen. Over vervuiling van onder andere lucht en water zegt hij het volgende: “The rational man finds that his share of the cost of the wastes he discharges into the commons is less than the cost of purifying his wastes before releasing them. Since this is true for everyone, we are locked into a system of “fouling our own nest”, so long as we behave only as independent, rational, free-enterprises” (Hardin, 1968, p.1245). Vervolgens stelt Hardin dat het huidige concept van privé-eigendom werkt voor zaken als land, om bijvoorbeeld overbegrazing te voorkomen, maar dat het vervuiling begunstigt. Het concept van privé-eigendom zou volgens Hardin daarom moeten worden herzien. Opvallend is dat zowel Hardin als Lloyd wijzen op het probleem van

---

⁶ Terry L. Anderson en Donald, (2015), *Free Market Environmentalism for the next generation* (First edition), New York, United States: Palgrave Macmillan, pp. 1.

⁷ Terry L. Anderson en Donald, (2015), *Free Market Environmentalism for the next generation* (First edition), New York, United States: Palgrave Macmillan, pp. 1.

⁸ William Forster Lloyd (1833). "Two Lectures on Population", in *Population and Development Review*, 6 (3): 483. [JSTOR1972412](https://www.jstor.org/stable/1972412).

overbevolking als oorzaak van de tragedy of the commons.⁹ Anderson en Leal lijken de connectie tussen overbevolking en milieuproblemen niet te erkennen in hun boek.

Anderson en Leal erkennen het probleem van de ‘Tragedy of the commons’. Wat volgens Anderson en Leal nodig is om het probleem van ‘the tragedy of the commons’ te elimineren, is “limiting and clarifying who gets to use and derive value from scarce natural resources” (Anderson and Leal, 2015, p. 2). De belangrijke vraag is echter, wie krijgt die rechten en wie bepaalt dat? Er zouden twee uitersten zijn met betrekking tot deze oplossing. Aan de ene kant die van de overheid, die regels kan opleggen over de toegang tot de commons en die de gebruiksvoorwaarden kan dicteren. Aan de andere kant die van het privé-eigendom, waarbij een individu of groep de toegang en het gebruik regelt. De laatste is de kant van FME. Ze geven echter geen duidelijkheid over hoe privé-eigendomsrechten tot stand zouden moeten komen. Anderson en Leal geven wel een belangrijke kanttekening, namelijk: “How well these approaches maximize the net value of scarce resources depends on the ability of decision makers to ascertain the value of alternative resource uses, and on their incentive to weigh one value against another” (Anderson en Leal, 2015, p. 2) De eigenaar heeft dus de zware taak verschillende waarden van zijn eigendom tegen elkaar op te wegen. Jonathan Adler stelt dat de FME-theorie voordeel haalt uit het feit dat mensen die een stuk grond bezitten ook het beste zouden weten hoe er mee om te gaan, omdat ze kennis zouden hebben over hun eigen omstandigheden en subjectieve waarde voorkeuren, evenals de beschikbaarheid en de vraag naar natuurlijke hulpbronnen. De eigenaar zou geen slechte beslissingen nemen omdat hij daarmee zichzelf zou benadelen.¹⁰ De FME-theorie verbindt zo eigenbelang met rentmeesterschap over natuurlijke hulpbronnen, door privé-eigendomsrechten te vestigen op die natuurlijke hulpbronnen. Het is niet nodig dat men altruïstisch is of goede intenties heeft, eigendomsrechten en markten zouden de juiste motivatie creëren. De eigenaar is namelijk verplicht rekenschap te geven voor de kosten en de baten van zijn acties en hij wordt ertoe aangezet om markttransacties te doen die op een efficiënte manier winst behalen door handel.¹¹ Met andere woorden, het is dus in belang van de eigenaar zelf om bijvoorbeeld de vissenpopulatie in zijn meer op peil te houden, anders snijdt hij zichzelf in de vingers en kan

---

⁹ William Forster Lloyd (1833), "Two Lectures on Population", in *Population and Development Review*, 6 (3): 473-496. [JSTOR1972412](#), en Garret Hardin, (1968) ‘The Tragedy of the Commons’, in *Science*, 162, pp. 1243-1248.

¹⁰ Jonathan Adler, “Taking Property Rights Seriously: The Case of Climate Change”, in *Social Philosophy and Policy*, 26(2) 2009, p. 299.

¹¹ Terry L. Anderson en Donald, (2015), *Free Market Environmentalism for the next generation* (First edition), New York, United States: Palgrave Macmillan, pp. 3-4.

hij niet het maximale aantal vis verkopen op de lange termijn. De waarde van de natuurlijke hulpbronnen zou door de markt worden bepaald, het is een gedecentraliseerd systeem van waardebeoordeling van hulpbronnen.

1.3 Oplossen van conflicten

Wat opvalt is dat FME een specifieke manier voor het oplossen van conflicten kent. Verschillende groepen mensen kennen verschillende belangen bij een stuk grondgebied. Hoe kan dit worden opgelost? Anderson en Leal sluiten zich aan bij de zogeheten Coase Theorem, van de Britse econoom Ronald Coase. Eigendomsrechten vormen de basis voor onderhandelingen en uitwisseling. Om dit mogelijk te maken moeten de rechten duidelijk omschreven en verhandelbaar zijn. Als dit niet het geval is, dan ontstaan er conflicten.

Anderson en Leal noemen het voorbeeld van rondlopend wildleven, zoals leeuwen en bizonnen. Als ze niet in het eigendom zijn van iemand, dan kan niemand zich beroepen op de kosten van de schade die ze veroorzaken en dan ontstaan er alles of niets situaties. Om dit te verduidelijken wordt het voorbeeld van een horde rondlopende bizonnen gegeven in vergelijking tot het hebben van een hond. Als jouw hond de tuin van een ander vernield en het is duidelijk dat het jouw hond was en niet die van een ander, dan worden de kosten van de schade op jou verhaald. Als er echter sprake is van een situatie waarin wilde bizonnen hun toegewezen gebied (nationaal park) verlaten omdat er te weinig voedsel te vinden is en daarom omliggende dorpen binnentreden en schade aanrichten, kunnen die kosten niet worden verhaald als de bizonnen niet in eigendom zijn van een mens. Een alles of niets oplossing zal dan het gevolg zijn. Dat zou dus kunnen betekenen dat alle bizonnen weg moeten. Maar volgens FME zal dat middels de Coase Theorem niet het geval zijn “if property rights were well defined and enforced and transaction costs are zero, all costs will be accounted for in transaction between the affected parties” (Anderson en Leal, 2015, p.30) Als de bizonnen in eigendom van het nationale park zijn, dan “the ranchers and parkmanagers will bargain to get the optimal amount of bison or lions and predation” (Anderson en Leal, 2015, p.30).¹² Schadevergoedingen vormen dus een belangrijk aspect van de manier waarop conflicten worden afgehandeld bij FME. Als je dit op ecosystemen betreft, dan zou dit kunnen betekenen dat elke diersoort en plantsoort die schaars is in het eigendom van iemand moet zijn, om te worden behouden.

---

¹² Terry L. Anderson en Donald Leal, (2015), *Free Market Environmentalism for the next generation* (First edition), New York, United States: Palgrave Macmillan, pp. 29-30.

1.4.Mensbeeld

Volgens FME zou de mens een rationeel wezen zijn dat in eigen belang handelt. De ‘Tragedy of the commons’ laat zien dat als er geen regels zijn die de mens dwingen om rekening te houden met anderen, dat de mens dan volledig zijn eigen weg gaat. Dit is dus een vrij egoïstisch beeld van de mens. Toch erkennen Anderson en Leal wel dat er mensen zouden bestaan die handelen uit verlicht eigenbelang, gecreëerd door wat de grondlegger van het moderne milieubewustzijn, Aldo Leopold, een landethiek noemt. Alleen hier zouden we niet al te veel op kunnen rekenen. Goede intenties zouden niet altijd voldoende zijn voor het behalen van goede resultaten. Markten en privé-eigendom daarentegen zouden wel de juiste motieven geven.¹³ Het wrange aan dit idee is echter dat als er dus geen marktmotieven, oftewel eigenbelangen, zijn, dat dan de kans bestaat dat men er geen waarde aan hecht. Het is dus te hopen dat er voldoende mensen zijn die van ongerepte natuur houden, en die diep in de buidel willen tasten om de kosten te betalen voor het behoud ervan. FME is dus gebaseerd op de mens als individualistisch en rationeel handelend wezen.

---

¹³ Terry L. Anderson en Donald Leal, (2015), *Free Market Environmentalism for the next generation* (First edition), New York, United States: Palgrave Macmillan, pp. 29-30.

2. Het debat rondom Free Market Environmentalism

Herman Daly schrijft in zijn artikel ‘Free-Market Environmentalism: Turning a Good Servant into a Bad Master’ dat het debat rondom Free Market Environmentalism gaat over de verschillende benaderingen betreffende hoe externe kosten kunnen worden geïnternaliseerd. Het is een debat tussen de eerdergenoemde ‘Coasian theorem’ tegenover de Pigouvian theorie, van A.C. Pigou. Daar waar Coase stelt dat externe kosten door de versterking van privé-eigendomsrechten kunnen worden geïnternaliseerd, stelt Pigou dat belastingen en subsidies de brug zullen slaan tussen sociale kosten (of verdiensten) en private kosten (of verdiensten).¹⁴ Anderson en Leal kiezen duidelijk voor de kant van Coase. Anders dan bij Coase gaat het Anderson en Leal in hun boek specifiek over externe kosten op het milieu. Het gaat in hun boek niet over sociale kosten, zoals armoede. Het debat gaat daarom tussen FME en politiek milieuactivisme.

Naast internaliseren van kosten gaat het debat rondom FME in zekere zin in de eerste plaats over de vraag waar de beslissingsbevoegdheid zou moeten liggen met betrekking tot het oplossen van milieuproblemen. Volgens Anderson en Leal zou die bevoegdheid moeten liggen bij individuele landeigenaren. Volgens politiek milieuactivisme ligt die bevoegdheid bij de overheid en diens instituties. Zoals Anderson en Leal het stellen gaat het debat tussen gecentraliseerd en gedecentraliseerd beleid.

2.1 Nadelen gecentraliseerd beleid

Volgens Anderson en Leal zou politiek milieuactivisme ervan uitgaan dat de overheid autonoom, ongecoördineerd handelen moet reguleren. Want, “At the heart of political environmentalism is the contention that decentralized human action results in environmental damage” (Anderson, Leal, 2015, pp. 6). De markt zou volgens politiek milieuactivisme namelijk niet in staat zijn om alle kosten die dergelijke handelingen op de samenleving hebben te internaliseren.¹⁵ Of politiek milieuactivisme daadwerkelijk moeite heeft met gedecentraliseerd menselijk handelen is de vraag, tenslotte wordt ook volgens Anderson en Leal gesteld dat de regulering doorgaans plaatsvindt via instituties, die hoogopgeleide en gemotiveerde wetenschappers aannemen om beleid te bepalen.¹⁶ Je zou kunnen stellen dat dit beleid ook gedecentraliseerd is, mits de instituties onafhankelijk te werk gaan. Maar, zo stellen

---

¹⁴ Herman E. Daly, ‘Free-Market Environmentalism: Turning a Good Servant into a Bad Master’, in *Critical Review*, Vol. 6 Nos. 2-3, 1993, pp 172.

¹⁵ Terry L. Anderson en Donald, (2015), *Free Market Environmentalism for the next generation* (First edition), New York, United States: Palgrave Macmillan, pp. 6-8.

¹⁶ Ibid.

Anderson en Leal, die instituties maken enkel beleid voor het realiseren van het doel dat de overheid gesteld heeft.¹⁷ Dit is een goed punt, de overheid bepaald inderdaad wat de waarden zijn en de instituties voeren naargelang beleid uit. Er is dus sprake van centralisatie van macht met betrekking tot de waarden die worden nagestreefd. Maar als het aankomt op welke diersoorten bijvoorbeeld waardevol zijn voor ecosystemen, ga ik ervan uit dat de instituties dit onderzoeken, en niet de overheid.

Tony Smith, tegenstander van de FME-theorie, noemt dat de FME-theorie vindt dat men een te naïef idee heeft over de overheid als organisatie die altijd het algemene goed nastreeft. De overheid zou zich laten leiden door budgetten, door status en door speciale belangengroepen. En dat alles zou leiden tot ofwel te weinig of te veel milieubescherming.¹⁸ Hiervoor verwijzen Anderson en Leal, en Adler, naar Oost-Europese landen en naar de Sovjet-Unie.¹⁹ Centrale planning zou leiden tot falen. Het plannen van de productie van luchtvervuiling zou niet hetzelfde zijn als het plannen van de productie van schoenen.²⁰ Deze verwijzing is niet heel sterk aangezien hier verwezen wordt naar vergevorderd gecentraliseerd beleid. Er zijn veel andere staatsvormen waarbij beleid ook centraal wordt bepaald maar waar het er anders aan toe gaat dan in de Oost-Europese landen en de Sovjet-Unie, te denken aan de consensusdemocratie van Nederland.

Gecentraliseerd milieuactivisme zou volgens Anderson en Leal veronderstellen dat de experts alle informatie over de kosten en de baten weten, en daarom efficiënt kunnen handelen. Daarnaast zou het veronderstellen dat ze belasting of subsidie percentages kunnen vaststellen. Maar dit zou volgens FME niet mogelijk zijn: “Even if the incentives are right, however, it is unfeasible for an agency to collect all data necessary to model, monitor, and manage a process as complex as an ecosystem” (Anderson, Leal, 2015, p. 7). De benodigde informatie, private en sociale kosten en baten, zou je via het politieke proces niet kunnen verkrijgen. Voor dit argument verwijzen Anderson en Leal naar Friedrich Hayek. Markten zouden volgens Hayek net als ecosystemen werken, beide zouden ‘bottom-up’ systemen zijn die niet van bovenaf kunnen worden beheerd.²¹ Daarnaast stelt Hayek dat kennis tijd en plaatsgebonden is, en dat

---

¹⁷ Terry L. Anderson en Donald Leal, (2015), *Free Market Environmentalism for the next generation* (First edition), New York, United States: Palgrave Macmillan, pp. 7.

¹⁸ Tony Smith, ‘The Case against Free Market Environmentalism’, in *Journal of Agricultural and Environmental Ethics*, 1995, 8(2), p. 129.

¹⁹ Terry L. Anderson en Donald, (2015), *Free Market Environmentalism for the next generation* (First edition), New York, United States: Palgrave Macmillan, pp. 7.

²⁰ Jonathan Adler, ‘Taking Property Rights Seriously: The Case of Climate Change’, in *Social Philosophy and Policy*, 26(2) 2009, p. 300-301.

²¹ Terry L. Anderson en Donald Leal, (2015), *Free Market Environmentalism for the next generation* (First edition), New York, United States: Palgrave Macmillan, pp. 12-13.

kennis van kleine veranderingen (die constant plaatsvinden) alleen opgemerkt kunnen worden door mensen die dat specifieke deel van het geheel kunnen analyseren. Hayek noemt dit ook wel de “man on the spot”.²² Matt Ridley zou het vergelijk tussen Hayek en Darwin maken door te stellen dat markten en ecosystemen beide “spontaneously self-ordered through the actions of individuals, rather than ordained by a monarch or a parliament” (Ridley, 2009) zijn. Dynamische ecologie en dynamische economie zouden via privé-eigendom en handel gelinkt zijn en zouden prijssignalen produceren die de waarde van de natuur reflecteren.²³ Het prijssysteem zou volgens Anderson en Leal de objectieve maatstaf zijn waarmee subjectieve waarden kunnen worden gemeten.²⁴ “Market prices generate information about human values placed on nature, and create incentives for resolving competing demands on the environment through positive-sum cooperation among those directly involved in the transaction” (Anderson en Leal, 2015, p. 25). Uit het artikel ‘The Use of Knowledge in Society’ van Hayek blijkt echter wel dat Hayek het vooral heeft over centrale economische planning, niet de planning van milieuactivisme.

Wat onduidelijk is aan dit argument is hoe marktwaarde en ecologische waarde aan elkaar evenredig zijn. Gevoelsmatig is de economische waarde van een boom (verkoop van hout) anders dan de ecologische waarde van een boom (verwerking van CO₂).

Naast het idee dat de overheid niet de kennis in pacht heeft om de kosten en baten, en de waarden, goed te meten, stellen Anderson en Leal dat er nog een aantal andere nadelen zijn met betrekking tot gecentraliseerd milieuactivisme. De overheid zou gehinderd worden door reglementaire en bureaucratische gevangenneming. Ze zijn namelijk onderhevig aan regelgeving lobby voor uitzondering of bescherming volgens de wet, dit kan ten koste gaan van het milieu en concurrentie. Zo zouden al bestaande bedrijven vrijgesteld worden van nieuwe regulaties. Die bureaucratie zou daarnaast ook leiden tot een gebrek aan ondernemersvisie om hoge kwaliteit van milieu te bereiken zonder economische groei op te offeren.²⁵ FME zou hier geen last van hebben, doordat het gericht is op onderhandelingen en coöperatie. Er zou ook geen sprake zijn van een zero-sum game, een alles of niets situatie, hiervan zou wel sprake zijn bij de overheid. Bij de overheid zou ofwel de ene belangengroep winnen, of de ander. Anderson

---

²² Friedrich Hayek, ‘The Use of Knowledge in Society’, in *The American Review*, Vol. 35, No. 4 (September 1945), pp. 523-524.

²³ Terry L. Anderson en Donald Leal, (2015), *Free Market Environmentalism for the next generation* (First edition), New York, United States: Palgrave Macmillan, foreword.

²⁴ Terry L. Anderson en Donald, (2015), *Free Market Environmentalism for the next generation* (First edition), New York, United States: Palgrave Macmillan, pp. 2-3.

²⁵ Terry L. Anderson en Donald, (2015), *Free Market Environmentalism for the next generation* (First edition), New York, United States: Palgrave Macmillan, pp. 7.

en Leal zeggen hierover het volgende: “Whereas in the marketplace competing resource values are reflected in prices (...), in the political area they are reflected through votes, lobbying, logrolling, and other political processes” (Anderson en Leal, 2015, p. 53).

Dit is echter wel een heel zwart/wit beeld van het beleid van de overheid. In een consensusedemocratie als die van Nederland wordt wel degelijk gezocht naar een middenweg. Het is ook niet duidelijk hoe FME zelf niet gevoelig is voor een zero-sum game. Tenslotte vindt alleen samenwerking plaats met partijen die geld kunnen neerleggen.

2.2 Argumenten vóór Free Market Environmentalism

Naast alle kritiek en twijfels bij de overheid en bij centraal beleid in het algemeen, zijn er ook een aantal door de aanhangers van FME genoemde voordelen. Voordelen van FME zouden zijn dat het eigenbelang koppelt aan goed hulpbronnen beheer, het dwingt landeigenaren rekening te houden met de kosten en baten van hun handelingen waardoor zij efficiënt en indirect milieubewust handelen, informatie in de vorm van prijzen geven een objectieve maatstaf voor subjectieve waarden en het zou de particuliere sector aanmoedigen om actief bezig te zijn met het milieu.²⁶ Ook zou het onpopulaire waarden beschermen en zou het vervuiling bestrijden. Op deze laatste twee genoemde voordelen, afkomstig van Jonathan Adler, zal ik kort ingaan.

2.2.1 Beschermd onpopulaire waarden

Jonathan Adler stelt dat, om effectief te zijn, “property rights must protect popular and unpopular values alike,” (Adler, 2009, p. 303). Zo zouden eigendomsrechten ervoor zorgen dat er bepaalde onpopulaire, en daarmee door de politiek niet erkende hulpbronnen, worden beschermd. Hij noemt meerdere voorbeelden waaronder vroege natuurbescherming organisaties die begonnen met het opkopen en het beschermen van moerasland voor het gebruik van vogels in het begin van de 20^e eeuw, in een tijd waarin men moerasland vooral als hinderlijk beschouwde en de politiek actief de vernietiging ervan subsidieerde. Een ander voorbeeld is Rosalie Edge die in 1930 de Hawk berg in Pennsylvania opkocht en vervolgens mensen ervan weerhield om er te komen om migrerende roofvogelpopulaties te beschermen. Dit was een zeer onpopulaire actie in die tijd. En nu in deze tijd is het een belangrijke omgeving voor vogel onderzoek. Deze milieubronnen hadden opgeofferd kunnen zijn aan de eisen van de politieke

---

²⁶ Terry Anderson and Donald Leal, ‘Free Market Environmentalism’, Boulder: Westview Press, 1991, pp. 62, 68.

meerderheid.²⁷ Deze argumenten hebben echter wel betrekking op een tijd waarin de overheid nog niet zoveel kennis had als nu over bijvoorbeeld biodiversiteit en ecosystemen en daarmee het belang van het behoudt van diersoorten. Misschien waren er toen ook geen groene partijen te vinden die meekonden beslissen in de politiek. Tegenwoordig zitten er in Nederland zowel in het nationale debat als in het regionale debat partijen die opkomen voor natuurbehoud. Waar FME hier een goed punt mee maakt is dat, wanneer de politiek niet heel groen is ingesteld, individuen en minderheidsgroeperingen toch via privé-eigendomsrechten tegen de overheid in kunnen gaan.²⁸ Wat daar dan nadelig aan is, is dat men dus ofwel via privé-eigendom veel kan betekenen voor de natuur, ofwel het kan vernietigen. Het is geheel subjectief wat er met een stuk grondgebied gebeurt, maar dat kan wel verstrekkende gevolgen hebben zoals het uitsterven van diersoorten. Want helaas kunnen we niet stellen dat iedereen zo groen is ingesteld, zoals FME ook wijst op het gevaar van een anti-groene overheid.

2.2.2. Vervuiling kan via privé-eigendom worden bestreden

Via goed gevestigde eigendomsrechten kan vervuiling van bijvoorbeeld een rivier worden voorkomen. Er wordt hiervoor verwezen naar de Coase Theorem de ‘common law’ van Engeland, waarin jurisprudentie leidend is in plaats van wetten, en waarbij sprake is van sterke eigendomsrechten. Het idee is dat vervuiling niet wordt gezien als vervuiling maar als “...waste out of place” (Adler, 2009, p. 304). Common law principes zouden het verbieden dat iemand andermans eigendom schaadt. Zo kan iemand die een klein stuk land in zijn bezit heeft dus een beroep doen op de common law, via de rechtbank, om bijvoorbeeld een bedrijf dat vervuiling uitstoot in een rivier dat ook door zijn land stroomt, aan te klagen. Op deze manier kunnen landeigenaren dus onderhandelen over hoe land gebruikt moet worden. Schadevergoedingen die eventuele vervuilers zouden moeten betalen, zouden een goede manier zijn om hen te dwingen tot het rekening houden met anderen.²⁹

Wat goed is aan dit argument, is dat het ook kleine partijen in staat stelt te onderhandelen met grote en vaak machtige partijen. Het is niet vreemd te denken dat de overheid waarschijnlijk meer op zou komen voor de werknemers in de fabriek die vervuilend is, dan op te komen voor één individu die last heeft van vervuiling op zijn eigendom. De overheid zal het economische

---

²⁷ Jonathan Adler, ‘Taking Property Rights Seriously: The Case of Climate Change’, in *Social Philosophy and Policy*, 26(2) 2009, p. 303-304.

²⁸ Jonathan Adler, ‘Taking Property Rights Seriously: The Case of Climate Change’, in *Social Philosophy and Policy*, 26(2) 2009, p. 304.

²⁹ Jonathan Adler, ‘Taking Property Rights Seriously: The Case of Climate Change’, in *Social Philosophy and Policy*, 26(2) 2009, p. 304-306.

aspect in dit geval wellicht meer in acht nemen, terwijl de common law enkel kijkt naar eigendomsrechten.

De vraag is echter of deze manier van bestrijden van vervuiling volledig gaat werken. Vervuiling is iets dat niet altijd makkelijk te traceren is, het is moeilijk om aan te duiden wie welke vervuiling veroorzaakt, als je denkt aan bijvoorbeeld luchtvervuiling. Daarnaast is zoiets als luchtvervuiling niet makkelijk waar te nemen, en merkt de gedupeerde niet eens dat zijn eigendom bezaaid is met schadelijke stoffen. Hetzelfde geldt voor schade aan de biodiversiteit van een gebied. Als de boer verderop gebruik maakt van bepaalde bestrijdingsmiddelen waardoor de bijenpopulatie afneemt, dan kan dit invloed hebben op de bestuiving van de rest van het gebied. Het is echter niet ondenkbaar dat dit in de rechtbank een lastige zaak gaat worden, er zijn namelijk vast ook andere oorzaken die de bijenpopulatie doet afnemen. De transactiekosten van onderhandelingen en het aanvechten van juridische zaken in de rechtbank zullen daarom niet gering zijn bij FME.

Een andere valkuil van dit argument is dat bedrijven mogelijk individuele landeigenaren gaan afkopen om schade te kunnen blijven maken. Externe kosten worden zo wel geïnternaliseerd maar het leidt niet tot minder milieuproblemen.

2.3 Argumenten tegen Free Market Environmentalism

Ten eerste bestaat er twijfel over het probleem van de tragedy of the commons. Kijkend naar bepaalde communes en stammen, blijken mensen goed in staat te zijn om zonder overheid of verder economisch systeem samen een stuk grond te onderhouden.³⁰ Herman Daly stelt dat “We are related not only by the external nexus of individual willingness to pay for different things, but also by relations of kinship, friendship, citizenship, and trusteeship for the poor, the future, and other species’ (Daly, 1993, pp. 178). Dat er stammen en communes zijn die harmonieus kunnen samenleven is echter niet voldoende om te stellen dat de tragedy of the commons geen kwestie vormt. Er zijn namelijk ook tal van voorbeelden waaruit wel blijkt dat de mens regels en gezag nodig heeft om goed samen te kunnen leven.

Wat wel opvallend is aan de tragedy of the commons, is de oorzaak ervan. De mensen die het probleem van de ‘tragedy of the commons’ op de kaart hebben gezet, Hardin en Lloyd, wijzen naar een andere oorzaak dan de FME-aanhangers. Hardin en Lloyd wijzen allebei op populatiegroei van de mens, terwijl de FME-theorie wijst naar het egoïsme van de mens. De

---

³⁰ John Bellamy Foster, *The Vulnerable Planet: A short Economic History of the Environment*, New York: Cornerstone Books, 1995, pp. 47.

verschillende oorzaken vragen ook om verschillende oplossingen, het zou effectief zijn om beide in acht te nemen.

Het tweede tegenargument, genoemd door Tony Smith, is dat de FME-theorie gebaseerd is op de assumptie dat mensen door economische oftewel marktmotieven zullen handelen in het belang van het milieu. Alsof als het ware de onzichtbare hand van Adam Smith ervoor zorgt dat een individu, die in eigen belang handelt, ook in het algemeen belang handelt.³¹ Dus mensen moeten volgens FME vooral handelen in eigenbelang, en in de wereld van FME lijkt dat vooral te betekenen dat mensen economisch gewin nastreven. Je zou dan ook kunnen veronderstellen dat een eigenaar het meest winstgevende model kiest. Tony Smith noemt een voorbeeld van een dergelijk situatie: “If considerable amounts of capital can be accumulated at the cost of harming their holdings, this is of little concern as long as attractive investment opportunities are available elsewhere” (Smith, 1995, p. 133).

Ten derde bestaat er voor de FME-theorie het probleem van waardebepaling. Volgens Tony Smith ligt er een groot probleem voor FME met betrekking tot ecosystemen en biodiversiteit. Binnen de FME-theorie zou alles op subjectie waarde geschat. Anderson en Leal geven een voorbeeld van het wildleven in Afrika dat in eerste instantie botste met de bevolking en daardoor in aantallen afnam, maar nadat gemeenschappen daar het wildleven in eigendom kregen de populatie weer steeg. De gemeenschap streefde naar het behoudt van het wilde leven omdat ze er geld aan gingen verdienen door toerisme, buitenlandse jagers, vlees, huiden en horens.³² Maar Smith stelt de vraag wat er gebeurt met diersoorten die ooit economische waarde als handelswaar hadden en die waarde verliezen, waardoor hun eigenaren volledig onverschillig worden over hun overleving. Volgens Smith zouden Anderson en Leal een argument moeten formuleren die stelt dat alle planten en dieren die van cruciaal belang zijn voor de reproductie van het ecosysteem een marktwaarde hebben. Je kunt je afvragen of de marktwaarde wel de ecologische waarde biedt. “There is no reason to assume that all entities with ecological value necessarily have economic value as well” (Smith, 1995, pp. 136).³³

Wat gebeurt er bijvoorbeeld met de wolf als er niemand zou zijn die de wolf waardeert terwijl die wel belangrijk is voor het ecosysteem. En wat zou er gebeuren als de mens ineens niet meer geïnteresseerd is in de honing van bijen, dan is er geen motief meer om ze te behouden. Tenzij

---

³¹ Tony Smith, ‘The Case against Free Market Environmentalism’ in *Journal of Agricultural and Environmental Ethics*, (1995), 8 (2), pp.

³² Terry L. Anderson en Donald Leal, (2015), *Free Market Environmentalism for the next generation* (First edition), New York, United States: Palgrave Macmillan, pp. 127-129.

³³ Tony Smith, ‘The Case against Free Market Environmentalism’ in *Journal of Agricultural and Environmental Ethics*, (1995), 8 (2), pp. 135-136.

er een natuurliefhebber rondloopt die als eigenaar wil en kan optreden. Als dit niet het geval is, wordt de kans groter dat de bij uit het natuurbeeld verdwijnt en dat zou ons biodiversiteitsysteem ernstig beschadigen.

Ten vierde stelt Herman Daly dat als we ons richten op ecosystemen, dat FME waarschijnlijk zal leiden tot eindeloze rechtszaken, wat vooral de zakken van advocaten zal vullen. Daly laat dit zien met een mooi voorbeeld over de gevolgen van eigendomsrechten in walvissen om het soort te behouden: “Litigation to establish the property rights of whale owners relative to krill owners will certainly enrich the lawyers” (Daly, 1993, pp. 173). Het is in deze casus volkomen onduidelijk wie zal winnen in de rechtbank. Het blijft een strijd tussen verschillende persoonlijke waarden of voorkeuren.

Als laatste is er het punt van David Sobel. Sobel haalt in zijn artikel ‘Backing away from Libertarian Self-Ownership’ een argument aan dat afkomstig is van Robert Nozick. Het argument stelt dat als de rechten van anderen tegen alle inbreuken heel krachtig zijn, dit onze vrijheid dreigt te ondermijnen. Als voorbeeld geeft Sobel vliegtuigen die overvliegen. Mensen zouden een vetorecht hebben over een groot aantal activiteiten van andere mensen.³⁴ Je kunt je voorstellen dat milieuproblemen als luchtvervuiling er inderdaad toe zouden kunnen leiden dat mensen niet meer bepaalde dagelijkse activiteiten kunnen doen, als autorijden met een benzine of dieselauto, gas gebruiken, hout verbranden, etc.

Echter is het de vraag of dit argument de theorie van FME ondermijnt. Sobel wijst eigenlijk op een conflict van waarden. Hij noemt de waarde van vrijheid tegenover bijvoorbeeld de waarde van schone lucht. Volgens FME kan een dergelijk conflict van waarden worden opgelost via onderhandelingen en schadevergoedingen. Het vliegtuig zou bijvoorbeeld kunnen blijven vliegen, maar moet wel schadevergoedingen betalen. Een zogenaamde win-win situatie. De vrijheid om te vliegen is zo niet in het geding gekomen. Wel moeten ze betalen voor hun vrijheid, door de schade te betalen. Door de milieukosten te internaliseren.

Daarnaast is het zo dat de theorie van FME in het boek van Anderson en Leal zich niet neerzet als een theorie die liberale waarden centraal stelt. De theorie is er op toegespitst milieuproblemen op te lossen, niet om liberale waarden te verdedigen. Als het dus zo is dat de vrijheid om bepaalde handelingen te doen, zoals rijden met een dieselauto, iets beperkter worden (nadat er over onderhandelt is), dan is dat niet in strijd met de kerngedachte van FME.

---

³⁴ David Sobel, ‘Backing Away from Libertarian Self-Ownership’, in *Ethics*, 123 (oktober 2012), pp.32.

3. De strijd om waarden

Uit het debat rondom Free Market Environmentalism blijkt dat de theorie zich op een tweetal pilaren baseert. Namelijk dat een individuele landeigenaar beter beslissingen kan maken dan de overheid, omdat hij de benodigde informatie zou hebben en hij zou rationeel en in eigenbelang handelen. De tweede pilaar is dat kosten van milieuschade worden geïnternaliseerd door sterke eigendomsrechten en via schadevergoedingen. Deze twee pilaren gaan ervoor zorgen dat milieuproblemen en waardenconflicten worden opgelost.

Volgens FME ontstaan milieuproblemen door conflicterende eisen die worden gesteld aan gelimiteerde natuurlijk hulpbronnen. De oplossing voor die conflicterende eisen of waarden vormt dus ook de oplossing voor milieuproblemen. Uit het debat blijkt echter dat FME niet heel overtuigend is in het beter oplossen van die waardenconflicten dan de overheid, zoals het pretendeert.

3.1 Objectieve waardenbepaling niet haalbaar

Een belangrijk argument tegen gecentraliseerd milieuactivisme van de overheid is dat de overheid niet de juiste informatie tot haar beschikking kan krijgen om te bepalen hoeveel iets waard is. De overheid zou daarom geen goede kosten-baten analyse kunnen opstellen. Een individuele landeigenaar zou dit beter kunnen aangezien hij of zij beter zicht heeft op prijssignalen die betrekking hebben op zijn of haar grondgebied. Via het prijssysteem zou een landeigenaar informatie tot zijn beschikking hebben over de verschillende waarden van zijn grondgebied.

Het probleem van dit argument is dat het niet vanzelfsprekend is dat prijssignalen een objectieve maatstaf zijn voor het waarderen van ecosystemen en biodiversiteit. Er zijn redenen om aan te nemen dat prijssignalen niet volstaan als objectieve waardemeter voor bijvoorbeeld plantsoorten en diersoorten. Ecologische waarde en marktwaarde zijn vaak niet hetzelfde.³⁵ Mark Sagoff, milieufilosoof, gaat hierop in in zijn artikel 'On the Economic Value of Ecosystem Services'. Hij geeft aan dat bijvoorbeeld de economische waarde van insecten weinig tot niets is, terwijl ze binnen het ecosysteem heel belangrijk en daarom zeer waardevol zijn.³⁶ En omdat een paar insecten minder, of een paar diersoorten minder, niet meteen onze ecosystemen, en

---

³⁵ Economics for the Environment Consultancy (EFTEC), 'The Economic, Social and Ecological Value of Ecosystem Services: A Literature Review', a final report prepared for The Department for Environment, Food and Rural Affairs (DEFRA), (januarie 2005), pp. 5) en, Marc Sagoff, 'On the Economic Value of Ecosystem Services', in *Environmental Values*, Vol. 17, No. 2 Special Issue in Honour of Alan Holland (mei 2008), pp. 240-244.

³⁶ Marc Sagoff, 'On the Economic Value of Ecosystem Services', in *Environmental Values*, Vol. 17, No. 2 Special Issue in Honour of Alan Holland (mei 2008), pp. 247-249.

daarmee onze voedselproductie, in gevaar brengt, is het uiterst lastig om als individu, zonder de wetenschap, via prijssignalen inzicht te krijgen in de waarde van de natuurlijke hulpbronnen. Volgens Sagoff is het idee dat prijssignalen een goede maatstaf vormen voor bijvoorbeeld natuur, gebaseerd op het concept van 'Willingness to Pay' (WTP). Dat betekent de prijs die de consument minimaal of maximaal bereid is te betalen voor een product of service. WTP is gebaseerd op het principe dat datgene wat een consument voor een product of service wil betalen, iets zegt over de waarde van dat product of die service. Uit onderzoek blijkt echter dat consumenten met verschillende waardesystemen verschillende prijzen bereid zijn te betalen voor bijvoorbeeld milieuvriendelijke producten. Waarom iemand niet veel wil betalen voor milieuvriendelijke producten, zou te maken hebben met de kennis en het imago van milieuvriendelijke producten.³⁷ Hoeveel waarde iemand toekent aan bijvoorbeeld een bepaald diersoort of natuurgebied, is dus afhankelijk van zijn kennis en het imago van hetgeen dat wordt gewaardeerd. De prijs zou daarom volgens Sagoff ook niet aangeven wat het goede is dat een product levert, maar zou alleen gebaseerd zijn op vraag en aanbod. Er zou ook nooit bewezen zijn dat er een correlatie bestaat tussen het goede en WTP. De prijs van een product is dus geen goede indicator van het algemeen goede van zo'n product.³⁸ Eigenlijk, stelt Sagoff, is het helemaal niet mogelijk voor de mens om objectieve intrinsieke waarde te meten. En al helemaal niet om ze tegen elkaar af te wegen, zoals Daly stelt in zijn voorbeeld zaak tussen de walvis en zijn maaltijd.

Naast dat prijzen waarschijnlijk niet de ecologische waarde van een diersoort of plantsoort kunnen aangeven, zou het niet mogelijk zijn om de functiewaarde (leveren van voorzieningen) en de dienstwaarde (huidige en toekomstige stroom van voorzieningen) van ecosystemen op gelijke voet te waarderen.³⁹ Het is dus ook niet mogelijk om één prijs te koppelen aan onderdelen van ecosystemen.

En dan is er nog het argument van Tony Smith die stelt dat FME een probleem heeft als iets bijvoorbeeld geen marktwaarde heeft. FME biedt geen oplossing op deze kwestie, volgens Smith.

---

³⁷ Agnieszka Leszczynska, 'Willingness to Pay for Green Products vs Ecological Value System', in *International Journal of Synergy and Research*, Vol. 3, 2014, p. 67-77.

³⁸ Marc Sagoff, 'On the Economic Value of Ecosystem Services', in *Environmental Values*, Vol. 17, No. 2 Special Issue in Honour of Alan Holland (mei 2008), pp. 242.

³⁹ ANSINK, E., HEIN, L., & HASUND, K. (2008). To Value Functions or Services? An Analysis of Ecosystem Valuation Approaches. *Environmental Values*, 17(4), 489-503. Retrieved from <http://www.jstor.org/stable/30302342>

Het is dus de vraag of prijssignalen, die gebaseerd zijn op wat iets waard is op de markt van vraag en aanbod, wel de manier zijn om natuurlijke hulpbronnen te waarderen. Het idee dat een individuele landeigenaar beter informatie over ecologische waarden kan verkrijgen dan de instituties van de overheid staat wankel als het gaat over de waarde van diersoorten en plantsoorten, die belangrijk zijn voor onze ecosystemen en biodiversiteit. Het is dus voor zowel politiek milieuactivisme als FME moeilijk om objectieve informatie over de stand van ecosystemen en biodiversiteit te meten. Vooralsnog lijkt de wetenschap dat het beste te kunnen doen.

3.2. *Zero-sum game*

Een ander belangrijk argument met betrekking tot waardebeoordeling voor de FME-theorie is dat er bij de overheid sprake zou zijn van een zero-sum game. Beïnvloed door belangengroepen zou de overheid ofwel de ene waarde of wel de andere waarde kiezen, en daarbij zou het aantal stemmen leidend zijn. Terwijl er bij FME sprake zou zijn van coöperatie. Dit argument gaat uit van een overheid die heel vatbaar is voor lobby's. Het houdt geen rekening met verschillende staatsvormen.

Daarnaast is niet duidelijk hoe de FME-theorie zelf niet vatbaar is voor een zero-sum game. Anderson en Leal noemen in hun boek een voorbeeld van een conflict waarbij een energiefabriek een nabijgelegen rivier ziet als goedkope manier om hun generatoren te koelen, terwijl visser en rafters diezelfde rivier zien als recreatief terrein.⁴⁰ Stel nu, zoals FME dat voorstelt, dat de rivier in het bezit is van een boer. Deze boer maakt gebruik van irrigatie om zijn gewassen van water te voorzien. Hij gebruikt daarvoor zijn rivier, die daardoor verminderd in volume wat ertoe leidt dat de vissenpopulatie afneemt⁴¹ en het niet gebruikt kan worden door de energiefabriek. Er zijn in deze situatie drie belangenpartijen, maar één daarvan is de eigenaar en daarmee degene die beslist. Volgens de FME-theorie zal de boer zijn beslissing laten leiden door economische motieven. De andere twee belangenpartijen zullen dus met een goed aanbod moeten komen. Het is aannemelijk dat de hoogste bidder zal winnen. De boer kiest voor de fabriek, die in staat is hem te betalen voor de schade die hij oploopt als hij de rivier niet meer kan gebruiken om zijn gewassen te bewateren. Voor de boer en de fabriek is het een goede samenwerking, door coöperatie is het voor hun beide een win-win situatie. Niet voor de vissers,

---

⁴⁰ Terry L. Anderson en Donald, (2015), *Free Market Environmentalism for the next generation* (First edition), New York, United States: Palgrave Macmillan, pp. 2.

⁴¹Amder Pariona, (25 April 2017) 'What Is The Environmental Impact Of Irrigation', geraadpleegd van <https://www.worldatlas.com/articles/what-is-the-environmental-impact-of-irrigation.html>.

die verliezen in deze situatie. Het punt dat ik hiermee wil laten zien is dat er bij de overheid weliswaar sprake kan zijn van een zero-sum situatie omdat de ene partij meer stemmen heeft dan de ander. Maar dat dit bij toepassing van de FME-theorie neerkomt op wie de hoogste bieder is. Dus de winnende partij, ofwel de winnende waarde, is dan niet degene met de meeste stemmen, maar degene met het meeste geld.

Daarnaast kun je ook vraagtekens zetten bij waardenconflicten die worden opgelost middels schadevergoedingen. Je zou kunnen stellen dat een waarde of belang van iemand min of meer afgekocht wordt als een conflict wordt opgelost middels een schadevergoeding. Er is dan weliswaar sprake van een situatie waarbij aan beide kanten tegemoetgekomen is, maar de waarde van een van de partijen is dan eigenlijk afgekocht. Als je enkel kijkt naar de waarden en niet naar winstbelang, dan is er dus eigenlijk geen sprake van een win-win situatie.

Het is dus niet zo dat FME geen risico loopt op een zero-sum game situatie. Daar waar de overheid zich zou laten leiden door stemmen, laat FME zich leiden door de hoogste bieder. Met gevolg dat andere bidders verliezen. En daarnaast zijn schadevergoedingen wel tegemoetkomingen maar ze beschermen geen waarden, en daarom kun je niet geheel spreken van een win-win situatie.

3.3 Bescherming van onpopulaire waarden

Jonathan Adler stelt dat FME onpopulaire waarden beschermd. Bij de overheid zouden minderheidsgroepen onderhevig zijn aan de meerderheid en hun waarden zouden daarom niet worden meegenomen bij beslissingen die worden gemaakt door de overheid.

Dit argument laat echter precies de zwakke kant van de FME-theorie zien. Het feit dat via FME onpopulaire waarden beschermd zouden kunnen worden laat zien dat de theorie geheel draait om subjectieve, menselijke waarden. Ik stel dat het daarom via FME totaal willekeurig is hoe er met een stuk grondgebied wordt omgegaan, en dat het risico hierop groter is dan bij de overheid.

FME steunt niet onpopulaire waarden, maar het steunt subjectieve waarden. Een individu kan geheel op eigen houtje beslissen over het al dan niet helpen voortbestaan van een met uitsterven bedreigde vogel door wel of niet diens leefgebied te verstoren.

Conclusie

De vraagstelling van deze scriptie was: kan men binnen de theorie van Free Market Environmentalism beter omgaan met conflicterende waarden of belangen dan bij de theorie van politiek milieuactivisme? Dit is namelijk waar FME pretendeert sterker in te zijn. Echter zijn de argumenten van FME niet overtuigend genoeg. Daar waar de overheid beïnvloed wordt door stemmen, belangengroepen en status, worden individuele landeigenaren binnen FME beïnvloed door geld, subjectieve waarden en eigenbelang. Als het aankomt op het beschermen, onderhouden en verbeteren van ecosystemen en de biodiversiteit, is dus niet met zekerheid te zeggen dat FME het beste resultaat gaat opleveren. Maar dat geldt voor politiek milieuactivisme ook. Als het aankomt op milieuproblemen zo complex als biodiversiteit, zou het daarom goed zijn op zoek te gaan naar een objectieve kennisbron. Ik denk dat uiteindelijk de wetenschap het beste kan bepalen hoe we om moeten gaan met waardevolle natuurlijke hulpbronnen.

Bibliografie

Adler, Jonathan H. (2009) 'Taking Property Rights Seriously: The Case Of Climate Change'. In *Social Philosophy and Policy*. 26(2). p. 296-316.

Anderson, Terry L. Leal, Donald. (2015), *Free Market Environmentalism for the next generation* (First edition), New York, United States: Palgrave Macmillan.

ANSINK, E., HEIN, L., & HASUND, K. (2008). To Value Functions or Services? An Analysis of Ecosystem Valuation Approaches. *Environmental Values*, 17(4), 489-503. Retrieved from <http://www.jstor.org/stable/30302342>

Daly, Herman E. 'Free-Market Environmentalism: Turning a Good Servant into a Bad Master'. In *Critical Review*, Vol. 6 Nos. 2-3. 1993. pp 171-183.

Economics for the Environment Consultancy (EFTEC). 'The Economic, Social and Ecological Value of Ecosystem Services: *A Literature Review*'. A final report prepared for The Department for Environment, Food and Rural Affairs (DEFRA), (January 2005), pp. 5.

Foster, John Bellamy. 1994. *The Vulnerable Planet: A short Economic History of the Environment*. New York: Cornerstone Books.

Hardin, Garret. (1968) 'The Tragedy of the Commons'. in *Science*, 162. pp. 1243-1248.

Hayek, Friedrich. 'The Use of Knowledge in Society'. In *The American Review*. Vol. 35, No. 4 (September 1945). pp. 519-530.

Leszczynska, Agnieszka. 'Willingness to Pay for Green Products vs Ecological Value System'. In *International Journal of Synergy and Research*, Vol. 3. 2014. p. 67-77.

Lloyd, William Forster. (1833). "Two Lectures on Population". In *Population and Development Review*, 6 (3): p. 473-496. [JSTOR1972412](https://www.jstor.org/stable/1972412).

Pariona, Amder. (25 April 2017) 'What Is The Environmental Impact Of Irrigation'. Geraadpleegd van <https://www.worldatlas.com/articles/what-is-the-environmental-impact-of-irrigation.html>.

Pearce, David. Moran, Dominic. (1994) 'The Economic Value of Biodiversity'. London, England: Earthscan Publications Limited.

PolicyEd. (7 mei 2018) *Office Hours: Terry Anderson Answers Your Questions On Free Market Environmentalism* [Youtube]. Geraadpleegd van <https://www.youtube.com/watch?v=o27tWoYzHo4>

Sagoff, Marc. 'On the Economic Value of Ecosystem Services'. In *Environmental Values*, Vol. 17, No. 2 Special Issue in Honour of Alan Holland (mei 2008). pp. 239-257.

Smith, Tony. 'The Case against Free Market Environmentalism'. In *Journal of Agricultural and Environmental Ethics*. 1995, 8(2). p. 126-144.

Sobel, David. 'Backing Away from Libertarian Self-Ownership'. In *Ethic*. 123 (oktober 2012). P.32-60.

UN. (6 mei 2019) 'UN Report: Nature's Dangerous Decline 'Unprecedented'; Species Extinction Rates 'Accelerating'. Geraadpleegd van <https://www.un.org/sustainabledevelopment/blog/2019/05/nature-decline-unprecedented-report/>

VERKLARING KENNISNEMING REGELS M.B.T. PLAGIAAT

Fraude en plagiaat

Wetenschappelijke integriteit vormt de basis van het academisch bedrijf. De Universiteit Utrecht vat iedere vorm van wetenschappelijke misleiding daarom op als een zeer ernstig vergrijp. De Universiteit Utrecht verwacht dat elke student de normen en waarden inzake wetenschappelijke integriteit kent en in acht neemt.

De belangrijkste vormen van misleiding die deze integriteit aantasten zijn fraude en plagiaat. Plagiaat is het overnemen van andermans werk zonder behoorlijke verwijzing en is een vorm van fraude. Hieronder volgt nadere uitleg wat er onder fraude en plagiaat wordt verstaan en een aantal concrete voorbeelden daarvan. Let wel: dit is geen uitputtende lijst!

Bij constatering van fraude of plagiaat kan de examencommissie van de opleiding sancties opleggen. De sterkste sanctie die de examencommissie kan opleggen is het indienen van een verzoek aan het College van Bestuur om een student van de opleiding te laten verwijderen.

Plagiaat

Plagiaat is het overnemen van stukken, gedachten, redeneringen van anderen en deze laten doorgaan voor eigen werk. Je moet altijd nauwkeurig aangeven aan wie ideeën en inzichten zijn ontleend, en voortdurend bedacht zijn op het verschil tussen citeren, parafraseren en plagiëren. Niet alleen bij het gebruik van gedrukte bronnen, maar zeker ook bij het gebruik van informatie die van het internet wordt gehaald, dien je zorgvuldig te werk te gaan bij het vermelden van de informatiebronnen.

De volgende zaken worden in elk geval als plagiaat aangemerkt:

- het knippen en plakken van tekst van digitale bronnen zoals encyclopedieën of digitale tijdschriften zonder aanhalingstekens en verwijzing;
- het knippen en plakken van teksten van het internet zonder aanhalingstekens en verwijzing;
- het overnemen van gedrukt materiaal zoals boeken, tijdschriften of encyclopedieën zonder aanhalingstekens en verwijzing;
- het opnemen van een vertaling van bovengenoemde teksten zonder aanhalingstekens en verwijzing;
- het parafraseren van bovengenoemde teksten zonder (deugdelijke) verwijzing: parafrasen moeten als zodanig gemarkeerd zijn (door de tekst uitdrukkelijk te verbinden met de oorspronkelijke auteur in tekst of noot), zodat niet de indruk wordt gewekt dat het gaat om eigen gedachtengoed van de student;
- het overnemen van beeld-, geluids- of testmateriaal van anderen zonder verwijzing en zodoende laten doorgaan voor eigen werk;
- het zonder bronvermelding opnieuw inleveren van eerder door de student gemaakt eigen werk en dit laten doorgaan voor in het kader van de cursus vervaardigd oorspronkelijk werk, tenzij dit in de cursus of door de docent uitdrukkelijk is toegestaan;
- het overnemen van werk van andere studenten en dit laten doorgaan voor eigen werk. Indien dit gebeurt met toestemming van de andere student is de laatste medeplichtig aan plagiaat;
- ook wanneer in een gezamenlijk werkstuk door een van de auteurs plagiaat wordt gepleegd, zijn de andere auteurs medeplichtig aan plagiaat, indien zij hadden kunnen of moeten weten dat de ander plagiaat pleegde;
- het indienen van werkstukken die verworven zijn van een commerciële instelling (zoals een internetsite met uittreksels of papers) of die al dan niet tegen betaling door iemand anders zijn geschreven.

Bachelorscriptie cursushandleiding filosofie

De plagiaatregels gelden ook voor concepten van papers of (hoofdstukken van) scripties die voor feedback aan een docent worden toegezonden, voorzover de mogelijkheid voor het insturen van concepten en het krijgen van feedback in de cursushandleiding of scriptieregeling is vermeld.

In de Onderwijs- en Examenregeling (artikel 5.15) is vastgelegd wat de formele gang van zaken is als er een vermoeden van fraude/plagiaat is, en welke sancties er opgelegd kunnen worden.

Onwetendheid is geen excuus. Je bent verantwoordelijk voor je eigen gedrag. De Universiteit Utrecht gaat ervan uit dat je weet wat fraude en plagiaat zijn. Van haar kant zorgt de Universiteit Utrecht ervoor dat je zo vroeg mogelijk in je opleiding de principes van wetenschapsbeoefening bijgebracht krijgt en op de hoogte wordt gebracht van wat de instelling als fraude en plagiaat beschouwt, zodat je weet aan welke normen je je moeten houden.

Hierbij verklaar ik bovenstaande tekst gelezen en begrepen te hebben.	
Naam:	Lotte Zijlstra
Studentnummer:	5904307
Datum en handtekening:	21-06-2019

Dit formulier lever je bij je begeleider in als je start met je bacheloreindwerkstuk of je master scriptie.

Het niet indienen of ondertekenen van het formulier betekent overigens niet dat er geen sancties kunnen worden genomen als blijkt dat er sprake is van plagiaat in het werkstuk.